Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Ylen lausunto HE 250/2020 Yle-lain 7 § muutos, Ylen tekstimuotoisen julkaisemisen rajoittaminen, toinen lausunto PeVL 32/2021 jälkeen

Yle esittää perustuslakivaliokunnan lausunnon PeVL 32/2021 vp jälkeen näkemyksenään alla olevaa asiassa HE 250/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.

Ylen lausunnon keskeinen sisältö

Yleisradio katsoo perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, että liikenne- ja viestintävaliokunnan tulisi mietinnössään esittää lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Lisäksi Yle pyytää, että liikenne- ja viestintävaliokunta päättäisi mietinnössään
- tehdä muutamia hallituksen esityksen perustelutekstiä koskevia täsmennyksiä, jotka vaikuttavat olennaisesti tekstimuotoisuusrajoituksen käytännön soveltamisen edellytyksiin, sekä
- varata Yleisradiolle riittävästi valmisteluaikaa lakimuutoksen täysin kattavaan soveltamiseen käytännössä.

1. Perustuslakivaliokunnan lausunto EU-oikeuden selvittämisen tarpeesta

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan (mm. kohta 10) “Liikenne- ja viestintävaliokunnan on syytä varmistua hallituksen esityksessä EU-oikeudesta esitetyn tulkinnan oikeellisuudesta.”

Yleisradio on lähtökohtaisesti täysin samaa mieltä EU-oikeuden selvittämisen välttämättömyydestä kansallisen lainsäädännön pohjaksi. Yle on selvittänyt EU-oikeuden sisältöä muun muassa Euroopan yleisradioliiton EBUn kautta.

EU-valtiontukisäännöissä ei ole olemassa oikeuskäytäntöä julkisrahoitteisten yleisradioyhtiöiden tekstimuotoisen sisällön julkaisemisesta. Eri jäsenvaltiot ovat kansallisen toimivaltansa puitteissa päätyneet erilaisiin sääntelyratkaisuihin. Komissio ei ole antanut yhdenkään jäsenvaltion kohdalla kantelun tai muun tutkintaprosessin päätteeksi sellaista valituskelpoista päätöstä tekstimuotoisesta julkaisemisesta, jossa rajoituksia olisi määritelty. Valituskelpoisten päätösten puuttuessa myöskään EU-tuomioistuin ei ole ottanut kantaa tähän kysymykseen. Tästä seuraa, ettei tekstimuotoisen julkaisemisen kohdalla ole käytettävissä oikeuslähteitä, joiden kautta EU-oikeuden sisältö voitaisiin varmuudella selvittää.

Komissio reagoi jasenvaltiokohtaisiin kanteluihin kantelijan esittämien perustelujen ja jäsenvaltiokohtaisten yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti. Kantelujen käsittelyyn

vaikuttaa olennaisesti myös se, kuinka jäsenvaltio joko määrätietoisesti puolustaa voimassa olevaa kansallista sääntelyä tai pyrkii hakemaan kompromissia komission kanssa kantelun nopeaksi ratkaisemiseksi. Siten jäsenvaltion valitsema toimintatapa vaikuttaa komission tutkintaprosessin epävirallisessa vaiheessa saavutettavaan ratkaisuun. Tämä tarkoittaa, että myös Suomi jäsenvaltiona voi itse vaikuttaa EU-komission käytännön muotoutumiseen. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus viedä erimielisyys komission kanssa EU-tuomioistuimen ratkaistavaksi, ja sitä kautta vaikuttaa EU-oikeusnormien muotoutumiseen.

Jäsenvaltion ja komission virkamiesten välisistä neuvotteluista kertynyt aineisto ei luonteeltaan ole EU-oikeuden sisällön selvittämistä, vaan tietoa siitä, mikä komission mielestä olisi sopiva tapa yksittäisen kantelun ratkaisemiseen. Siten Suomen hallituksen ja komission välisten neuvottelujen sisältö ei vastaa kysymykseen EU-oikeuden sisällöstä. Neuvotteluaineisto voi sen sijaan auttaa jäsenvaltiota määrittämään oman neuvottelutavoitteensa esimerkiksi sen suhteen, kuinka tiukasti jäsenvaltio haluaa puolustaa voimassa olevaa sääntelyään.

2. Perustuslakivaliokunnan lausunto Yle-lain tekstimuotoisuusrajoituksen sananvapausvaikutuksista

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan (kohta 18) “Sääntely myös mahdollistaa edelleen puhtaasti tekstimuotoisten sisältöjen julkaisemisen esitykseen sisältyvien, varsin laajana pidettävien poikkeussäännösten osalta.”

Yleisradio katsoo, että juuri lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin poikkeusluettelo turvaa sen, ettei lakiehdotus rajoita liikaa yleisön mahdollisuutta tiedon saantiin. Tämän takia kolmannen momentin poikkeusluetteloa ei tule supistaa ehdotetusta. Yle ehdottaa, että liikenne- ja viestintävaliokunta täsmentäisi mietinnössään hallituksen esityksessä olevia poikkeusluettelon perusteluita alla seuraavassa jaksossa kuvaamallamme tavalla.

Sananvapausvaikutusten kannalta myös Ylen hallintoneuvoston rooli on tärkeä. Yleisradio pitää toivottavana, että Ylen hallintoneuvosto Yleä valvoessaan punnitsee tekstimuotoisen julkaisemisen rajoja sekä kansalaisten tiedonsaannin että Yleisradion riippumattoman julkaisuvapauden näkökulmista.

3. Ylen ehdotukset hallituksen esityksen perustelutekstin täsmennyksistä

Yle ehdotti liikenne- ja viestintävaliokunnalle 15.3.2021 antamassaan ensimmäisessä lausunnossa viittä täsmennystä hallituksen esityksen perustelutekstiin. Perustelutekstin täsmennykset ovat tarpeen yleisön tiedonsaannin turvaamiseksi ja toisaalta tekstimuotoisuusrajoituksen soveltamiseksi siten, ettei Ylen resursseja jouduta käyttämään epätarkoituksenmukaisesti. Luettelemme täsmennysehdotuksemme tässä otsikkotasolla ja tarkemmat perustelut on esitetty ensimmäisessä lausunnossamme:

a) urheilujournalismin kaventumisen torjuminen,
b) tekstijulkaisun ajoitus suhteessa video- ja audiojulkaisuun,
c) STT:n lyhyiden uutisten julkaiseminen kokonaan,
d) Ylen hallintoneuvoston rooli lakimuutoksen valvonnassa ja
e) ennen lakimuutosta julkaistut tekstisisällöt,

Lisäksi Yle pyysi ensimmäisessä lausunnossa, että liikenne- ja viestintävaliokunta päättäisi turvata Ylelle riittävän valmistautumisajan ennen lakimuutoksen soveltamisvelvollisuuden alkamista, ja sen jälkeen, kun lakimuutoksen lopullinen sisältö on määritetty eduskunnan päätöksenteossa. Yle ryhtyy noudattamaan lakimuutosta mahdollisimman nopeasti, mutta täsmällisen soveltamisen kattava aloittaminen kaikessa julkaisemisessa vaatii neljä kuukautta valmisteluaikaa.

Yleisradio Oy

Merja Ylä-Anttila
toimitusjohtaja